

og at dette kan godtgøres. Retten til forlods udtagelse foreslås også at gælde surrogater, f.eks. værdipapirer og fast ejendom købt for pensionsmidlerne, samt indtægter af og værdistigning på pensionsmidlerne eller surrogater herfor.

Om udvalgets overvejelser henvises til betænkningens kapitel 11.

2.3. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders overvejelser

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders er enig i, at hensynet til den efterlevende ægtefælle er tungtvejende, og at en afvejning bør falde ud til fordel for denne. Dette skyldes hensynet til den længstlevende ægtefælles forsørgelse og det beskyttelsesværdige i ønsket om at opretholde det hidtidige hjem og den hidtidige levestandard i videst muligt omfang. Hertil kommer, at de fleste børn ved førstafdøde ægtefælles død er voksne, og at det på denne baggrund er rimeligt som udgangspunkt at lade deres behov vige for den længstlevende ægtefælles behov.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders kan derfor tilslutte sig forslaget fra Ægtefællepensionsudvalget, hvorved en efterlevende ægtefælle på skifte med førstafdøde ægtefælles arvinger forlods er berettiget til at udtage sine egne pensionsrettigheder og lignende ordninger, der tjener pensionsformål. Adgangen til forlods udtagelse bør som foreslået af Ægtefællepensionsudvalget omfatte længstlevendes udbetalte kapitalpensionsopsparings- og kapitalforsikringsordninger, hvis kapitalen ikke må anses som forbrugt, og hvis dette kan godtgøres. Endelig er ministeriet enig i, at den efterlevende ægtefælle også forlods bør udtage surrogater, f.eks. værdipapirer og fast ejendom købt for pensionsmidlerne, samt indtægter af og værdistigning på pensionsmidlerne eller surrogater herfor.

Der henvises til lovforslagets § 16 a og bemærkningerne hertil.

3. Pensionsrettigheders behandling i tilfælde af separation og skilsmisse

3.1. Gældende ret

Ved separation og skilsmisse følger det af retsvirkningslovens bestemmelser om formuefællesskab, at ægtefæller skal ligestilles deres fælleseje.

Spørgsmålet om pensioners behandling følger af en fortolkning af retsvirkningslovens § 15, stk. 2, som er gengivet ovenfor under pkt. 2.1. Ifølge retspraksis er udgangspunktet, at kapitalpensioner og ratepensioner indgår i ligestillingen, mens retten til løbende livsbe-

tingede pensionsydelse som altovervejende hovedregel udtages forlods af den pensionsberettigede ægtefælle. Retspraksis har senest fundet udtryk i 2 domme fra Højesteret: UfR 1998.717H og UfR 1998.79H.

Afgørende for, om en pensionsrettighed kan holdes uden for ligestillingen mellem ægtefællerne, er efter § 15, stk. 2, om den er "uoverdragelig eller i øvrigt af personlig art". Pensionsrettighedens formål – aldersforsørgelse – er således efter gældende ret ikke afgørende for delingssspørgsmålet.

Nedenfor i pkt. 3.1.1. – 3.1.4. beskrives behandlingen af de forskellige pensionstyper. I pkt. 3.1.5. beskrives retstilstanden for ægtefæller med forskellige pensionstyper, og i pkt. 3.1.6. beskrives ægtefællers muligheder for efter ægteskabslovgivningens gældende regler at opnå en form for kompensation for en eventuel pensionsmæssig ulighed i forbindelse med delingen af pensionsrettigheder på skifte. Endelig beskrives i pkt. 3.1.7. ægtefællers muligheder for at aftale en anden behandling af pensionsrettigheder på skifte.

3.1.1. Løbende livsbetinget pension – rentepension

Tjenestemandspension, ATP, Pensionskassepension, pensionsforsikring i ansættelsesforhold m.v. kan efter retspraksis alle udtages forlods på ægtefælleskifte i anledning af ægtefællernes separation eller skilsmisse – i det omfang de er løbende og livsbetingede.

Retten til forlods udtagelse af sådanne ordninger beror på de nævnte pensionsordningers karakter af personlige og uoverdragelige rettigheder. Adgangen til at genkøbe disse rettigheder er normalt meget begrænset, og betingelsen om, at man skal være i live for at få udbetalt de løbende ydelser, betyder, at der kun er tale om en pensionsydelse hvis man på grund af alder, invaliditet m.v. får behov for den.

Ifølge retspraksis kan privattegnede livrenter ligeledes udtages forlods, hvis de ikke kan genkøbes.

Om behandlingen af disse pensionstyper henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 7, side 83 ff.

3.1.2. Kapital- og ratepensioner

Kapital- og ratepension indgår ifølge retspraksis som udgangspunkt i ligestillingen ved parternes separation og skilsmisse, jf. UfR 1961.23 H.

Er der tale om en ordning, der er oprettet som et led i et ansættelsesforhold, er det ligeledes den altovervejende hovedregel, at sådanne pensionsrettigheder indtages under ligestillingen i anledning af separation eller skilsmisse.